

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการชื้อยาจากร้านขายยาของประชาชนในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสงขลา ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 1,034,625 คน(กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2553)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสงขลาที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คนซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ YAMANE (दनय षययषा ढसुवषथं ङषषष, 2549) ที่ระดับความเชื่อมั่น (Confidence Level) 95% และมีความคลาดเคลื่อน ที่ยอมรับได้ในครั้งนี้ ± 5 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร
 N = จำนวนประชากรในการวิจัย
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่กำหนด (กำหนด = 0.05)

การคำนวณในที่นี้ ใช้ค่า $N = 1,034,625$ และ $e = 0.05$

$$n = \frac{1,034,625}{1 + (1,034,625)(0.05)^2} = 400$$

ดังนั้น จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามครั้งนี้ คือ 400 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จากประชากรทั้งชายและหญิงในจังหวัดสงขลา ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 1,034,625 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อำเภอในจังหวัดสงขลา ร้อยละ 50 ของอำเภอทั้งหมดในจังหวัดสงขลา ได้จำนวน 8 อำเภอ จาก 16 อำเภอ
- 2) สุ่มอย่างง่ายตำบลในแต่ละอำเภออำเภอละ 1 ตำบล ได้จำนวน 8 ตำบล
- 3) สุ่มอย่างง่ายหมู่บ้านจาก 8 ตำบล ตำบลละ 1 หมู่บ้าน ได้จำนวน 8 หมู่บ้าน
- 4) สุ่มอย่างง่ายบ้านเลขที่ในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละเท่าๆ กัน โดยวิธีการจับฉลากบ้านเลขที่แบบไม่คืนที่ และใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในบ้านเลขที่นั้นที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ดังแสดงในตาราง 1
- 5) กรณีที่ครั้งแรกไปไม่พบกลุ่มตัวอย่างตามบ้านเลขที่ที่จับฉลากได้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยวิจัยตามเก็บข้อมูลให้ในภายหลัง
- 6) กรณีที่กลุ่มตัวอย่างตามบ้านบ้านเลขที่ที่จับฉลากได้ไม่เคยชื้อยาจากร้านขายยา ให้จับฉลากบ้านเลขที่อื่นทดแทน

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านที่สุ่มตัวอย่างในจังหวัดสงขลา

อำเภอ	ตำบล	หมู่	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รวม
สติงพระ	ชุมพล	7	50	50
หาดใหญ่	พะตง	2	50	50
นาหม่อม	พิจิตร	3	50	50

ตาราง 1 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	รวม
สะเตา	พังลา	1	50	50
สิงหนคร	ม่วงงาม	1	50	50
จะนะ	นาหว้า	8	50	50
บางกล่ำ	ท่าช้าง	3	50	50
คลองหอยโข่ง	คลองหลา	3	50	50
รวม			400	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีทั้งสิ้น 3 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะของคำถามเป็นแบบคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple choices) และให้เลือกตอบข้อที่เหมาะสมที่สุด มีจำนวน 6 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 เพศ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 2 อายุ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ข้อที่ 3 สถานภาพสมรส เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 4 ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ข้อที่ 5 อาชีพ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ข้อที่ 6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามรู้เรื่องการซื้อยาจากร้านขายยา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3 ระดับ คือ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ ข้อใดที่กลุ่มตัวอย่างตอบใช่ ให้ 1 คะแนน ข้อใดที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่ใช่ และไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนนมีจำนวน 20 ข้อ โดยมีข้อความเชิงบวก จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 19 และ 20 ข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 2, 3, 4, 5, 8, 11, 13, 15, 16, 17 และ 18 โดยทำการกลับค่าคะแนนสำหรับข้อคำถามเชิงลบ

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มคะแนนระดับสูง ปานกลาง ต่ำ โดยการใช้ระดับคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553) และแปลความหมาย ดังนี้

ความรู้ระดับสูง	คะแนนร้อยละ 80-100	คะแนนขึ้นไป
ความรู้ระดับปานกลาง	คะแนนร้อยละ 60-79	คะแนน
ความรู้ระดับต่ำ	คะแนนร้อยละ 0-59	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อยาจากร้านขายยาของประชาชนในจังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ คือ ปฏิบัติประจำ ปฏิบัติบ่อย ปฏิบัติบางครั้ง ไม่ปฏิบัติ จำนวน 23 ข้อ โดยมีข้อความเชิงบวก จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 3, 5, 7, 9, 13, 15, 17, 18, 21 และ 22 ข้อความเชิงลบ จำนวน 13 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 20 และ 23 โดยทำการกลับค่าคะแนนสำหรับข้อคำถามเชิงลบ คะแนนมาก หมายถึง การมีพฤติกรรมที่ดีในการซื้อยา

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามพฤติกรรมการซื้อยาจากร้านขายยามีทั้งข้อความที่แสดงลักษณะทางบวกและทางลบมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	4	1
ปฏิบัติบ่อย	3	2
ปฏิบัติบางครั้ง	2	3
ไม่เคยปฏิบัติ	1	4

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มพฤติกรรมระดับสูง ปานกลาง ต่ำ โดยการให้ระดับคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553) และแปลความหมาย ดังนี้

พฤติกรรมระดับสูง	คะแนนร้อยละ 80-100 คะแนนขึ้นไป
พฤติกรรมระดับปานกลาง	คะแนนร้อยละ 60-79 คะแนน
พฤติกรรมระดับต่ำ	คะแนนร้อยละ 0-59 คะแนน

สำหรับการแปลผลความหมายของพฤติกรรมรายข้อ ใช้ค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1.00 – 4.00 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1977) แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$	=	$\frac{4 - 1}{3}$	=	1.00
ค่าเฉลี่ย 3.00 – 4.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมในระดับดี		
ค่าเฉลี่ย 2.00 – 2.99	หมายถึง	มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง		
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.99	หมายถึง	มีพฤติกรรมในระดับควรปรับปรุง		

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการชื้อยาจากร้านขายยาของประชาชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชื้อยาจากร้านขายยาของประชาชน ที่เห็นว่าจะทำการศึกษา ทั้งในด้านปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ด้านความรู้เรื่องการชื้อยา และศึกษาพฤติกรรมการชื้อยาจากร้านขายยาของประชาชน

1.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน ข้างต้น

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาแล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุง

แก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ถือว่ามีความตรงตามเนื้อหาแล้วนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมา คำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC:Item-Objective Congruency Index)ระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา และพฤติกรรมกรซึ่ช้อยาจากร้านขายยา(สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2553)

วิธีหาค่า IOC ของเครื่องมือวัดผู้วิจัยจะนำเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละท่านตรวจสอบและให้คะแนนรายข้อตามคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญโดยการให้คะแนนรายข้อ นั้นจะมี 3 ค่า คือ

ค่า +1 คือ ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถใช้วัดค่าตัวแปรที่จะศึกษาได้

ค่า 0 คือ ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถใช้วัดค่าตัวแปรที่จะศึกษาได้
หรือไม่

ค่า -1 คือ ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถใช้วัดค่าตัวแปรที่จะศึกษาได้

เมื่อได้ผลคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญครบทุกท่านแล้ว ให้นำข้อมูลที่ได้มาทำการ คำนวณตามสูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง ค่าคะแนนรายข้อตามคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลที่ได้จากการคำนวณนั้นควรมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ +0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้งานได้ แต่หากค่าIOCน้อยกว่า +0.5 และผู้วิจัย อาจมีความจำเป็นต้องใช้ข้อคำถามนั้น อาจทำได้โดยให้ผู้วิจัยทำการพัฒนาปรับปรุงข้อคำถามนั้น ให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ หากได้ค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัย หรืออาจารย์ที่ปรึกษาสามารถคัดออกได้ถ้าเนื้อหายังครอบคลุมอยู่

2.2 การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่ม คล้ายตัวอย่างในหมู่ที่ 2 ตำบลรัษฎา อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน กำหนดค่า ระดับความเที่ยงที่สามารถยอมรับได้หรือค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่จะนำไปใช้ได้ตั้งแต่ 0.7 (ชาญชัย เรื่องขจร, 2550) ซึ่งผลการตรวจสอบความเที่ยงแบบสอบถามรู้เรื่องการซึ่ช้อยาจากร้าน ขายยา ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.78 และแบบสอบถามพฤติกรรมกรซึ่ช้อยาจากร้านขาย ยาได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.77

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประสานงานและขอความร่วมมือจากประธาน อสม. ระดับอำเภอ ของพื้นที่เป้าหมาย ในการเป็นผู้ช่วยวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้อบรมชี้แจงรายละเอียดในการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม อย่างละเอียดจนเข้าใจตรงกัน
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างพร้อมผู้ช่วยวิจัยในพื้นที่ หากไม่พบกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้มอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการตามเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เหลือ พร้อมทั้งกำชับให้ตรวจสอบความครบถ้วน ถูกต้องของข้อมูลก่อนรวบรวมส่งคืนกลับผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อเตรียมดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยคำนวณค่าจำนวน และร้อยละ
2. วิเคราะห์ความรู้เรื่องการซื้อขายจำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม โดยคำนวณค่าจำนวน และร้อยละ
3. วิเคราะห์พฤติกรรมการซื้อขายจากร้านขายยาจำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม โดยคำนวณค่าจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการซื้อขายจากร้านขายยา โดยใช้สถิติ Chi-square กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหาระดับความสัมพันธ์ด้วยการทดสอบ Crammer's v ซึ่งมีการแปลผล (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) ดังนี้

ค่า $v = 0$	หมายถึง	ตัวแปร 2 ตัว ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ค่า $v = 0.01 - 0.25$	หมายถึง	ตัวแปร 2 ตัว มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
ค่า $v = 0.26 - 0.55$	หมายถึง	ตัวแปร 2 ตัว มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
ค่า $v = 0.56 - 0.75$	หมายถึง	ตัวแปร 2 ตัว ไม่มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
ค่า $v = 1$	หมายถึง	ตัวแปร 2 ตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการชื้อยา กับพฤติกรรมการชื้อยาจากร้านขายยา โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีการแปลผล (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) ดังนี้

ค่า $r = .01 - .20$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
ค่า $r = .21 - .40$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
ค่า $r = .41 - .60$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ค่า $r = .61 - .75$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
ค่า $r = .76 - .90$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ค่า $r = .91 - 1.00$	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

